

Cursul 6

- Tabele de incidență
  - Sensibilitate, specificitate
  - Riscul relativ
  - Odds Ratio
  - Testul CHI PĂTRAT
-

Tabele de incidență - exemplu

		Factor 2		
		Prezent +	Absent -	Total
Factor 1	Prezent +	a	b	a+b
	Absent -	c	d	c+d
	Total	a+c	b+d	N=a+b+c+d

O modalitate de a aprecia legătura dintre doi factori (tendința de interdependență, de a apare în tandem) este de a urmări care este **raportul** dintre **numărul indivizilor la care avem potrivire** -ambii factori sunt prezenți sau ambii sunt absenți- și **numărul indivizilor la care nu avem potrivire** -un factor este prezent iar celălalt absent- Criteriul Diagonal.

$$CD = (a+d) / (b+c)$$

Tabele de incidență - exemplu

		Boala		
		Prezentă +	Absentă -	Total
CD $= (48 + 1964) / (152 + 36)$ $= 2012 / 188 = \mathbf{10.7}$				
Test clinic	Pozitiv +	48	152	200
	Negativ -	36	1964	2000
	Total	84	2116	2200

Acuratețea unui test (sau CP – criteriul procentual) reprezintă raportul dintre numărul de indivizi catalogați corect și numărul total de indivizi testați:

$$\text{Acc (CP)} = (a+d) / (a+b+c+d) = (48+1964) / 2200 = 91.45\%$$

Sensibilitatea și Specificitatea

- **Sensibilitatea reprezintă abilitatea unui test de a detecta** subiecții pozitivi dintr-o populație, probabilitatea de a avea un test pozitiv (anormal) atunci **când subiecții prezintă afecțiunea investigata.**
  - **Specificitatea reprezintă abilitatea unui test de a depista** valorile negative dintr-o populație, probabilitatea de a avea un test negativ sau normal **când subiecții nu prezintă afecțiunea.**
-

Teste clinic - exemplu

		Naștere		
		Prematură	Normală	Total
Lungime col	<26 mm	33	15	48
	>26mm	8	53	51
Total		41	68	109

- Sensibilitatea $S_n = B+ / B$ (= Senzitivitatea)
 $= 33 / 41 = 80.4\%$
  - Specificitatea $S_p = S- / S$
 $= 53 / 68 = 77.9\%$
-

Compararea testelor clinice cu testul sigur

		Testul sigur		
		Bolnavi	Sănătoși	Total
Testul propus	Pozitivi	Real Pozitivi (RP sau B ⁺)	Fals Pozitivi (FP sau S ⁺)	P
	Negativi	Fals Negativi (FN sau B ⁻)	Real Negativi (RN sau S ⁻)	N
Total		B	S	B+S=P+N

- Un test clinic este cu atât mai valoros cu cât pacienții **real bolnavi** și cei **real sănătoși**, sunt diagnosticați de test ca **pozitivi**, respectiv **negativi**
-

Valoarea predictiv pozitivă

$$VPP = B+ / P$$

- Ne arată proporția de persoane bolnave din totalul de subiecți care au obținut un rezultat pozitiv.
  - Poate fi interpretată ca fiind probabilitatea de a fi bolnav dacă testul este pozitiv și reprezintă abilitatea unui test de a identifica acele persoane care au cu adevărat boala.
-

Valoarea predictiv negativă

$$VPN = S- / N$$

- Ne arată proporția de persoane sănătoase din totalul de subiecți care au obținut un rezultat negativ.
  - Poate fi interpretată ca fiind probabilitatea de a fi sănătos dacă testul este negativ și reprezintă abilitatea testului de a identifica persoanele cu adevărat sănătoase.
-

Riscul relativ - definiții

- Este o măsură a legăturii între o boală și prezența unui factor de risc, presupus a influența apariția bolii
  - Deoarece se măsoară în funcție de ***riscul la cei expuși*** și ***riscul la cei neexpuși***, trebuie știut ce înseamnă aceste două riscuri
-

Riscuri

- ❑ **Riscul la cei expuși este probabilitatea ca un individ expus, sa facă boala**
- ❑ Se calculează pe un lot cum este cel din exemplul din tabel, ca raportul dintre numărul celor care au făcut boala fiind expuși (48), și numărul tuturor celor expuși (200)
- ❑ Deci, în tabel, **riscul la cei expuși** este de $48/200$, adică de 0,24 sau 24%.

		Boala		
		"+" prezentă	"-" "absentă	Total
Factor Risc	Expuși"+"	48	152	200
	Neexpuși"-"	36	1964	2000
	Total	84	2116	2200

Riscuri

- Riscul la cei neexpuși este probabilitatea ca un individ neexpus, sa facă boala
- Se calculează pe un lot cum este cel din exemplul din tabel, ca raportul dintre numărul celor care au făcut boala fiind neexpuși (36), și numărul tuturor celor neexpuși (2000)
- Deci, în tabelul de mai jos, **riscul la cei neexpuși** este de $36/2000$, adică de 0,018 sau 1,8%.

		Boala		
		"+" prezentă	"-" "absentă	Total
Factor Risc	Expuși"+"	48	152	200
	Neexpuși"-"	36	1964	2000
	Total	84	2116	2200

Riscul relativ

- ***Riscul Relativ***, este **raportul** dintre ***riscul la cei expuși***, și ***riscul la cei neexpuși***.
  - Cum riscul la cei expuși este 24%, riscul la cei neexpuși este 1,8%
  - Riscul relativ este $24/1,8=13,3$
-

		Boala		
		+ prezentă	- absentă	Total
Factor Risc	Expuși +	a	b	a+b
	Neexpuși -	c	d	c+d
	Total	a+c	b+d	N=a+b+c+d

- Riscul la cei expuși: $R_e = a/(a+b)$
- Riscul la cei neexpuși: $R_n = c/(c+d)$
- Riscul relativ $RR=R_e/R_n$, sau $R=(a*(c+d))/(c*(a+b))$

Riscul relativ ne spune **de câte ori este mai mare** probabilitatea de a face boala când ești expus decât atunci când ești neexpus.

În tabelul de mai sus, riscul relativ fiind 13,3, înseamnă că cei expuși au probabilitatea de a face boala de 13,3 ori mai mare decât cei neexpuși

Interpretare

- În general, **valori ale riscului relativ apropiate de 1** arată aproximativ aceeași probabilitate de a face boala, atât la expuși, cât și la neexpuși, și trebuie considerat că **factorul de risc respectiv nu are o influență reală asupra apariției bolii**
  - **Dacă riscul relativ are valori mult mai mari ca 1**, este o indicație că între **factorul de risc și boală este o legătură de corelație** care, de obicei este interpretată ca fiind CAUZALĂ, deși nu este chiar obligatoriu ca factorul de risc să fie CAUZĂ pentru apariția bolii
-

Observație

- ❑ Există cazuri în care riscul relativ are valori subunitare (mai mici ca 1), caz în care este asimilat cu un factor PROTECTOR.
  - ❑ În aceste cazuri, este mai MIC riscul de a face boala la cei expuși, decât la cei neexpuși.
-

Observație

- *Riscul atribuibil* este **diferența** dintre *riscul la cei expuși* și *riscul la cei neexpuși*.
- Este mai puțin utilizat în practică.
- Are avantajul că se exprimă în procente.

$$\text{Ex.: } RA = 24\% - 1.8\% = 22.2\%$$

Odds Ratio - Denumire

- ❑ Nu are traducere consacrată în limba română
  - ❑ Se folosește termenul de “**Raportul cotelor**”, sau mai puțin inspirat, “Raportul șanselor”
  - ❑ Vom folosi denumirea în limba engleză = **Odds Ratio (OR)**
-

Ce este "cota"

- ❑ Deoarece este raportul a două "cote", trebuie întâi înțeles ce înseamnă cotă
  - ❑ În Anglia și alte țări, cotele se folosesc de exemplu la casele de pariuri. O cotă de 3 la 2 pentru un eveniment, înseamnă că la acea casă de pariuri se consideră că sunt 3 șanse pentru și 2 șanse contra ca evenimentul să se întâmple
  - ❑ De exemplu, cota echipei României la CM de fotbal a fost într-un an de 1 la 32, adică o șansă pentru, și 32 contra
  - ❑ Atenție, nu e corect să se spună "o șansă din 32.....". Corect este 1 pentru și 32 contra
-

		Boala		
		+ prezentă	- absentă	Total
Factor Risc	Expuși +	50	150	200
	Neexpuși -	40	1960	2000
	Total	90	2110	2200

În tabelul de mai sus, cotele de îmbolnăviri sunt:

- La cei expuși 50/150, adică o cotă de 1 la 3
- La neexpuși de 40/1960, adică o cotă de 1 la 49
- **Raportul celor două cote, adică Odds Ratio, este raportul dintre 1/3 și 1/49, adică $49/3=16.3$**

Definiții

- ❑ Odds Ratio este raportul între cota de îmbolnăviri la cei expuși și cota de îmbolnăviri la cei neexpuși.
  - ❑ Cota de îmbolnăviri la cei **expuși** este raportul dintre **numărul celor expuși la care boala este prezentă** și **numărul celor expuși la care boala este absentă**
  - ❑ Cota de îmbolnăviri la cei **neexpuși** este raportul dintre **numărul celor neexpuși la care boala este prezentă** și **numărul celor neexpuși la care boala este absentă**
-

		Boala		
		+ prezentă	- absentă	Total
Factor Risc	Expuși +	a	b	a+b
	Neexpuși -	c	d	c+d
	Total	a+c	b+d	N=a+b+c+d

- Cota de îmbolnăviri la expuși $C_e = a/b$
- Cota de îmbolnăviri la neexpuși $C_n = c/d$
- Odds Ratio $OR = (a*d)/(b*c)$

Interpretare

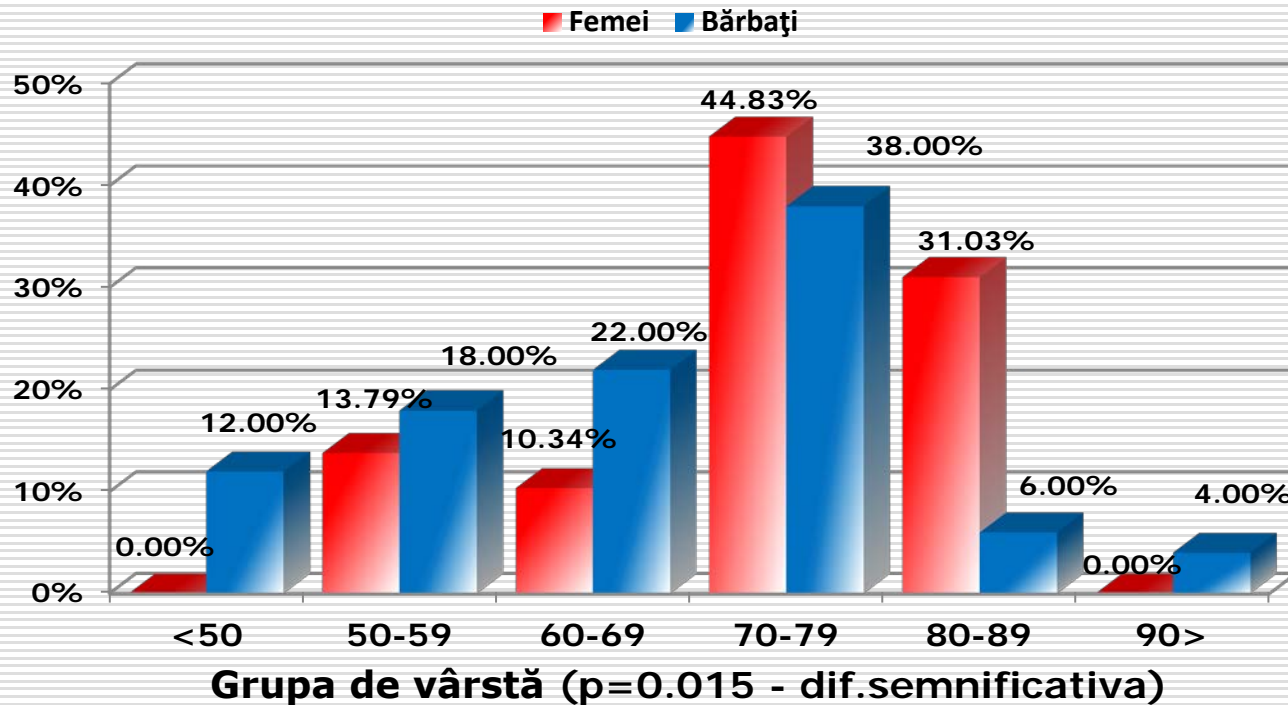
- ❑ Valori apropiate de 1, arată cote asemănătoare, cea ce înseamnă că expunerea nu influențează prezența bolii
  - ❑ Valori mult peste 1, arată o tendință de corelație între expunere și boală, corelație care este considerată de obicei ca fiind CAUZALĂ, deși nu totdeauna este cazul
  - ❑ Valori mult sub 1 arată tot o corelație, dar în acest caz, expunerea este considerată un factor de PROTECȚIE
  - ❑ În toate cazurile, încrederea cu care interpretăm valoarea lui OR, este mai mare dacă numărul de pacienți cuprinși în tabel este mare
-

Testul Chi patrat (χ^2)

- În cazul datelor **ordinale sau nominale** trebuie să apelăm la **teste care analizează tabelele de incidență** (contingență) generate prin aplicarea încrucișata („cross tabulation”) a unor perechi de factori
  - **Testul Chi pătrat** este un test statistic ce **arată dacă există vreo legătură** (influență reciprocă) între cei doi factori.
-

Grupa de varsta	<50	50-59	60-69	70-79	80-89	90>	Total
Femei	0	4	3	13	9	0	29
Bărbați	6	9	11	19	3	2	50
Total	6	13	14	32	12	2	79

Rezultatul testului Chi pătrat arată că există o diferență semnificativă între distribuția pe grupe de vârstă a celor 2 sexe